

# BİLİŞİM ALANINDA SUÇLAR (TÜRK VE ALMAN CEZA HUKUKUNDA)

Ali İhsan ERDAĞ\*

## Özet

*Bilişim alanında suçlar da aynen bilişim alanının kendisi gibi sürekli ve hızlı bir şekilde değişmektedir. Türk ceza hukukunda bilişim alanında suçlar TCK'nın 243-246. maddelerinde düzenlenmiştir. Çalışma üç bölüme ayrılmıştır: Önce genel olarak bilişim, bilişim sistemi ve bu alanla ilgili önemli kavramlar üzerinde durulacaktır. Sonra ise bilişim alanında ve bilişim sistemine karşı suçlar (m. 243, 244) incelenecektir. Nihayet en sonunda da banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu (m. 245) irdelenecektir. Her bölümle ilgili olarak da Alman Ceza Kanunu-StGB'nin ilgili düzenlemelerine bakılacaktır.*

**Anahtar Kelimeler:** *Bilişim alanında suçlar; banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması, Türk Ceza Kanunu (TCK), Alman Ceza Kanunu (StGB).*

## CRIMES IN THE FIELD OF INFORMATICS (ACCORDING TO TURKISH AND GERMAN CRIMINAL LAW)

### Abstract

*Information in the same crimes, such as information technology is a constantly and rapidly changing field. Turkish criminal law in the field of information technology crimes of the Turkish Penal Code, art. 243-246 regulated. The study is divided into three parts: First, in general, informatics and information system will focus on the important concepts related to this field. Then, in the field of informatics and information systems, crimes against art. 243, 244 will be examined. Finally, the crime of abuse of the bank or credit card (art. 245) will be examined. The regulations in each chapter will be examined and compared to the German Penal Code (StGB).*

**Key Words:** *Crimes in the field of informatics, The crime of abuse of the bank or credit card, Turkish Penal Code (TCK), German Penal Code (StGB).*

---

\* Yrd. Doç. Dr., Kırkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi.

## I. Genel olarak

Bilişim hukuku ya da bilişim suçları denildiğinde internetle birlikte bilişim sistemleri teknolojisi ve kullanımının günümüzde ulaşılmış olduğu boyut itibarıyla ilk bakışta kuşkusuz çok geniş bir alan akla gelmektedir.

Ancak bu çalışmayla sadece 5237 sayılı yeni<sup>1</sup> Türk Ceza Kanunu (TCK)'nda "**bilişim alanında suçlar**"<sup>2</sup> başlığı altında yaptırım altına alınmış bulunan "*bilişim sistemine girme*" (m. 243), "*sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme*" (m. 244) ve "*banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması*" (m. 245) suçlarıyla<sup>3</sup>, yine sadece bunların Alman Ceza Kanunu/Strafgesetzbuch (StGB)<sup>4</sup>'ndaki düzenleniş şekilleri<sup>5</sup> incelenecektir.

Bilişim alanında suçlar, 3756 sayılı Kanun'la TCK 1989 Tasarısı'ndan küçük değişiklikler yapılarak alınmış ve 765 sayılı (mülga) TCK'nın<sup>6</sup> 525a-525d maddelerinde ülkemiz bakımından ilk defa 1991 yılında düzenlenmiştir<sup>7</sup>. Aradan geçen süre içinde bu hususlarda bizim hukukumuz da da-

<sup>1</sup> Bilindiği gibi, 12.10.2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlan (RG 25611) 5237 sayılı TCK, yürürlüğünü düzenleyen 344. maddesi hükmü gereği yayımı tarihinde yürürlüğe giren "imar kirliliğine neden olma" başlıklı 184. maddesi ile yayımı tarihinden itibaren iki yıl sonra yürürlüğe giren "çevrenin kasten kirlenmesi" başlıklı 181. maddesinin birinci fıkrası ve "çevrenin taksirle kirlenmesi" başlıklı 182. maddesinin birinci fıkrası dışındaki diğer hükümleri itibarıyla 01 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

<sup>2</sup> İkinci Kitap, Özel Hükümler, Üçüncü Kısım, Topluma Karşı Suçlar, Onuncu Bölüm: Bilişim Alanında Suçlar (m. 243 - 246).

<sup>3</sup> İnceleme konumuza dahil bulunmamakla birlikte sadece konu bütünlüğü açısından da olsa belirtmek gerekir ki anılan kısımda bir de "tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması"na ilişkin 246. madde hükmü bulunmaktadır. Ancak, tüzel kişilere özgü olan bu yaptırımın (m. 60) kendilerine uygulanabilmesi için bu bölümde yer alan suçların işlenmesi suretiyle lehlerine haksız bir yararın sağlanmış olması gerekmektedir.

<sup>4</sup> Bu çalışmada Alman Ceza Kanunu (bundan böyle: Alm.CK)'nun son olarak 2 Ekim 2009 tarihli Kanun'un üçüncü maddesi hükmüyle değiştirilmiş bulunan 13 Kasım 1998 tarihli en yeni metninin esas alınacağını belirtmekte yarar vardır (Strafgesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 13. November 1998 (Bundesgesetzblatt, Teil I/BGBl. I S. 3322), das zuletzt durch Artikel 3 des Gesetzes vom 2. Oktober 2009 (BGBl. I S. 3214) geändert worden ist).

<sup>5</sup> 152a, 152b, 202a, 202b, 202c, 263a, 266b, 268, 269, 270, 274, 303a, 303b hükümleri gibi.

<sup>6</sup> 765 sayılı mülga TCK, çalışmamızda bundan böyle 765 s. TCK olarak anılacaktır. Herhangi bir nitelendirme olmaksızın anılan TCK, 5237 sayılı yeni TCK'dır. Aynı şekilde kanun ismi belirtilmeksizin verilen kanun maddesi numaraları da yeni TCK'ya aittir.

<sup>7</sup> 765 s. TCK'nın Onbirinci Babındaki, "Bilişim Alanında Suçlar"la ilişkin bu düzenlemelerin büyük ölçüde Fransa'da 5 Ocak 1988 tarihinde çıkarılan ve Godfrain yasası olarak da anılan Bilişim Sahtekarlığına İlişkin Kanun'daki düzenlemelerin etkilendiği hususunda bkz. Soyaslan, Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Gözden Geçirilmiş 8. Baskı, Ankara, 2010, s. 607; Tezcan, Durmuş/Erdem, Mustafa Ruhan/Önok, Murat, Teorik ve Pratik Ceza Özel

hil batı hukukunda görülen değişikliklere bağlı duraksamalar gerekçesiyle adı geçen suçlar TCK'nın 243 ila 246. maddelerinde **bütünüyle yeniden** ele alınmıştır. Benzer yönler, suçlar açıklanırken gösterilmeye çalışılacaktır.

### A. Bilişimle ilgili temel kavramlar

**Bilişim** ve konuyla ilgili **bilişim sistemi**, **bilgisayar** gibi temel kavramlar yasal olarak tanımlanmış değildir.

Başta kuşkusuz batılı ülkeler olmak üzere, dünyada belgeleme tekniğinin gelişmesi ve ayrı bir disiplin olarak kabul görmesiyle ortaya çıkan **bi-lişim** kavramı<sup>8</sup>, *insanların teknik, ekonomik, mali, sosyal, kültürel, hukuksal veya toplumsal yaşamın benzeri birçok alanında sahip oldukları verilerin saklanması, saklanan bu verilerin elektronik olarak işlenmesi, organize edilmesi, değerlendirilmesi ve yüksek hızlı veri, ses veya görüntü taşıyan iletişim araçları ile aktarılması* anlamında kullanılmaktadır<sup>9</sup>. Bu haliyle bilişim (enformatik), bilginin saklanması, işlenmesi ve iletilmesini konu edinmiş akademik ve mesleki bir disiplindir.

**Bilişim sistemi**<sup>10</sup> ise TCK m. 243'ün gerekçesinde “*verileri toplayıp yerleştirdikten sonra bunları otomatik işlemlere tabi tutma olanağı veren manyetik sistemler*” şeklinde tanımlanmıştır. Ancak yukarıda da aktarılan tanımından anlaşılacağı üzere bilişim, hem verilerin işlenmesini (veri-işlem) hem de bu işlemin sonuçlarının aktarılmasını (veri-iletişim) kapsamaktadır.

---

*Hukuku*, Genişletilmiş 7. Baskı, Ankara, 2010, s. 765.

<sup>8</sup> Bilişim alanı yeni ve gelişen bir alan olduğundan bu alanda kullanılan kelimeler de doğal olarak gerek bizde gerekse diğer dünya dillerinde yenidir. **Bilişim** terimi esasen **İngilizcesi IT** (= **information technology** -ya da **technologies-** / **Almanca**sı: **Informationstechnik** -ya da **Informationstechnologie-**) olan **bilgi** (= enformasyon) **teknolojisi** anlamına gelmekte ve *bilgi alan, işleyen ve sonuç veren makinelerin yaptığı işlemlerle ilgili olarak da İngilizcede informatics*, Fransızcadada *informatique*, Almancada (die) **Informatik** ve İtalyancada ise **informatica** sözcükleri kullanılmaktadır.

<sup>9</sup> **Akbulut**, Berrin Bozdoğan, *Bilişim Suçları*, SÜHFD, Milenyum Armağanı, Cilt: 8, Sayı: 1-2, (Konya, 2000), s. 546; **Artuk**, Mehmet Emin/**Gökçen**, Ahmet/**Yenidünya**, Ahmet Caner, *Ceza Hukuku, Özel Hükümler*, Gözden Geçirilmiş, Yenilenmiş 10. Baskı, Ankara, 2010, s. 706; **Aydın**, Emin D., *Bilişim Suçları ve Hukukuna Giriş*, Ankara, 1992, s. 3; **Ersöy**, Yüksel, *Genel Hukuki Koruma Çerçevesinde Bilişim Suçları*, AÜSBFD, Cilt: 49, Sayı: 3-4, (Ankara, 1994), s. 151; **Soyaslan**, s. 606; **Yazıcıoğlu**, R. Yılmaz, *Bilgisayar Suçları, Kriminolojik, Sosyolojik ve Hukuki Boyutları İle*, İstanbul, 1997, (Yazıcıoğlu-I), s. 131; **Yenidünya**, A. Caner/**Değirmenci**, Olgun, *Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Bilişim Suçları*, İstanbul, 2003, s. 27.

<sup>10</sup> Bilişim sistemi = **information system** (İng.) = **Système d'information** (Frz.) = (Das) **Informationssystem** (Alm.) = **informazioni di sistema** (İtl.)

Dolayısıyla sadece veri-işlem ile veri-iletışim unsurlarını beraberce taşıyan araçlar bütünü bilişim sistemi niteliğindedir. Bu açıdan bakıldığında TCK gerekçesinin, bilişimin sadece veri-işlem unsurunu esas alan buna karşılık veri-iletışim unsurunu ihmal eden bilişim sistemi tanımının noksan olduğu görölmektedir<sup>11</sup>.

TCK gerekçesinin bilişim sistemi tanımı aslında bilişim sisteminden çok bilgisayar tarifine yakındır<sup>12</sup>.

Bilgisayar, bir bilişim sistemidir. Hatta verilerin saklanması, işlenmesi ve iletilmesi bakımından en yaygın bilişim sistemi kuşkusuz bilgisayardır. Ancak bazen öğretilde ve uygulamada aynı anlamda kullanıldıkları görölse de bilişim ve bilgisayar aynı şey demek değildir. Bilişim bilgisayara oranla daha geniş kapsamlıdır, bilgisayarı da kapsar.

**Bilgisayar**<sup>13</sup>, *matematiksel ve mantıksal işlem dizileriyle hazırlanmış programlar çerçevesinde verileri otomatik olarak işleme tabi tutan sistemlerin ortak adıdır*<sup>14</sup>.

<sup>11</sup> Aynı yönde bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 707.

<sup>12</sup> Ancak, bilindiği gibi manyetik olmak bilgisayarın bir özelliği değildir, aynı yönde bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 707 ve **Yazıcıoğlu**, Yılmaz, *Bilişim Suçları*, HPD, Sayı:2, (Sonbahar, 2004), (Yazıcıoğlu-II) s. 143.

<sup>13</sup> Esasen İngilizce olan ancak dünyanın aşağı yukarı tüm dillerinde kullanılan **computer** kelimesi ceza hukuku öğretisinde **Erem** tarafından **kompyütür** olarak Türkçeleştirilmiştir, bkz. **Erem**, Faruk, *Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler*, Cilt: 3, Ankara, 1993, (Erem-I), s. 2551, dn. 1; **Erem**, Faruk, *Bilgisayar Suçları ve Türk Ceza Kanunu*, İBD, Cilt: 69, Sayı: 10-11-12, (İstanbul, 1993), (Erem-II), s. 727. Bilgisayar için, öğretilde ve uygulamada “**bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutan sistem**” (765 s. TCK), “**bilgi işlem donanımı**”, (**Ifrah**, Georges, *Bilgisayar Ne Sayar: Rakamların Evrensel Tarihi IX*, Ankara, 2002, çeviren: **Diñcer**, Kurtuluş, s. 19), “**elektronik makine**” (**Akbulut**, s. 545), “**elektronik beyin**”, “**ordinatör**” gibi birçok isimin kullanıldığı görölmektedir. Computer kelimesi yerine Fransızca **ordinateur**, Almanca ise (der) **Rechner** (bazen de **Elektronenrechner**) kelimesi kullanılmaktadır ki her ikisinin de anlamı esasen **elektronik hesap makinesidir**.

<sup>14</sup> **Soyaslan**, s. 607. **Amerika Birleşik Devletleri** Bilgisayar Sahtekarlığı ve Bilgisayarların Kötüye Kullanılması Yasası/United States Computer Fraud And Abuse Act, (e) (1) (1984)’nda bilgisayar, “*her türlü elektronik, optik, elektrokimyasal verileri veya yüksek hızda bilgileri işleyebilen, aritmetik işlem veya depolama fonksiyonuna sahip olan ve her hangi bir bilgiyi depolama imkanı bulunan veya doğrudan bu bilgiyi ilgili yere ileten veya bu bilgileri birleştirme işlemi yapan bir aygıt*” şeklinde tanımlanmıştır, bkz. **D’Ovidio**, Robert, *Crime.com: Does crime have a new face?*, (A Dissertation Submitted to the Temple University Graduate Board), January, 2005, s. 39 (naklen **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 705).

Ancak yegane bilişim sistemi bilgisayar değildir. Bilişim alanında **bilgisayara benzeyen sistemler**<sup>15</sup> ve **bilgisayar dışı sistemler**<sup>16</sup> de bulunmaktadır.

Kısaca bilişim suçu olarak isimlendirilen eylemler bilgisayar üzerinde veya bilgisayar olarak nitelendirilmemekle birlikte bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutabilen ya da veri iletişimi sağlayabilen diğer elektronik, manyetik veya mekanik araçlarla bunları veri iletişimi için birbirine bağlayan soyut ya da somut ağlar üzerinde işlenebilmektedir.

İşte bu yüzden de hem burada üzerinde durulan suçların “*bilgisayar suçları*”<sup>17</sup> veya başka nitelendirmeler<sup>18</sup> yerine “**bilişim suçları**” ya da “**bilişim alanında suçlar**” olarak isimlendirilmesinin hem de TCK’nın bu suçları düzenleyen bölümünün başlığında “bilişim alanında suçlar”<sup>19</sup> ifadesinin tercih edilmiş olmasının isabetli olduğunu söylemek gerekir<sup>20</sup>.

### **B. Bilişim alanında suçların koruduğu hukuki değer**

Kanuni tanımıyla “bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girmek ve orada kalmaya devam etmek suçu”nun (m. 243), kısa ifadesiyle ise bilişim sistemine hukuka aykırı erişimin cezalandırılmasının **öncelikli amacı** özel hayatın gizliliğinin hukukça korunması gereğinin bir sonucu olarak bu alana müdahalelerin önlenmesidir.

<sup>15</sup> Kullanıcısını parmak izi, ses veya yüz tanımlaması ya da iris ve retina taraması gibi işlemlerle **biyometrik** özelliklerinden tanıyabilen sistemlerle **akıllı ev** projesi kapsamında geliştirilen ve içerdikleri barkod tarayıcıları sayesinde fonksiyon gösterebilen buzdolapları gibi ev eşyaları bilgisayar kavramına yaklaşmaktadır, bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 705; **Yenidünya/Değirmenci**, s. 17, 18. Ayrıca **Karagülmez**, Ali, *Bilişim Suçları ve Soruşturma-Kovuşturma Evreleri*, Ankara, 2005, s. 33.

<sup>16</sup> Örneğin, POS cihazları, WAP uyumlu cep telefonları, WEB paneli yardımıyla ağa bağlanıp veri aktarımı yapabilen elektronik ev aletleri gibi, bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 693, 707. Ayrıca bkz. **Doğan**, Koray, *Bilişim Suçları ve Yeni Türk Ceza Kanunu*, Hukuk ve Adalet, Eleştirel Hukuk Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 6-7, (Ekim, 2005), s. 294.

<sup>17</sup> *Bilgisayar suçları* kavramı için bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 694.

<sup>18</sup> *İnternet suçları, siber suç* kavramları için bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 695. Esasen “bilişim suçları” kavramı bir üst kavram olarak anılan bu suç türlerinin tümünü kapsamaktadır.

<sup>19</sup> Çalışmamızın başlığının “Bilişim Alanında Suçlar” olarak belirlenmesi de zaten bu yasal tercihe dayanmaktadır. Bu bölümün başlığı aslında, TBMM Adalet Komisyonu’nda “**Bilişim Sistemlerine Karşı Suçlar**” olarak kabul edilmiş, ancak, TBMM Genel Kurulu’nda verilen bir önerge üzerine bölüm başlığı, Hükümet Tasarısı’nda olduğu gibi, “Bilişim Alanında Suçlar” olarak değiştirilmiştir, bkz. **Özgenç**, İzzet, *Gereğeli Türk Ceza Kanunu*, Ankara, 2004, (Özgenç-I), s. 356, dn. 31.

<sup>20</sup> Aynı yönde bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 694; **Soyaslan**, s. 607.

*Konut dokunulmazlığının ihlalinin elektronik şekli*<sup>21</sup> olarak da değerlendirilebilecek olan bu suçla esasen sırların dokunulmazlığı ve haberleşme hürriyeti korunmaktadır.

Aynı şekilde “sistemi engellemek, bozmak, verileri yok etmek veya değiştirmek suçu” (m. 244) ise **öncelikli** olarak korumak istediği değer bakımından *mala zarar vermenin elektronik türü* olarak mütalaa edilebilir.

Nihayet “banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu” (m. 245) da **öncelikli** olarak esasen hırsızlık, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık ve sahtecilik suçlarına yakındır.

Bu nitelikleri dolayısıyla öğretilerde, bilişim alanında suçların topluma karşı suçlar yerine aslında kişilere karşı suçlar arasında düzenlenmesi gerektiği savunulmaktadır<sup>22</sup>.

Bu görüş lehinde ifade etmek gerekir ki, örneğin **Alman Ceza Kanunu StGB**'de, bizdeki 243'e yakın suç **202a** ve **202b** maddeleriyle “özel hayat ve sır alanının ihlali” bölümünde ve **yazışarak haberleşme sırlarının ihlali** (m. 202 Verletzung des Briefgeheimnisses) kapsamında, 244'e yakın suç **303a** ve **303b** maddeleriyle **mala zarar verme** (m. 303 Sachbeschädigung) kapsamında ve nihayet 245'e yakın suç ise **266b** maddesiyle “dolandırıcılık ve güveni kötüye kullanma” bölümünde ve **güveni kötüye kullanma** (m. 266 Untreue) kapsamında ve **152a** ve **152b** maddeleriyle de “para ve kıymetli damgalarda sahtecilik” bölümünde yaptırım altına alınmıştır.

Ancak diğer yandan gözden kaçırmamak gerekir ki, bilişim alanında suçlarla korunmak istenen **bir diğer önemli hukuki yarar** da bilişim sistemine karşı suçlar bakımından *bilgisayarın dokunulmaz olması ve sistemin istendiği şekilde hizmet görmesi*, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu<sup>23</sup> açısından ise bu suç hırsızlık, dolandırıcılık ve güveni kötüye kullanma

<sup>21</sup> Bkz. **Yücel**, Mustafa, *Bilişim Suçları*, Ankara Barosu Dergisi, Y.: 49, S.: 4, (1992), s. 509.

<sup>22</sup> **243** ve **244.** maddelerdeki suçların kişilere karşı suçlar arasında düzenlenmesi gerektiğini savunan **Soyaslan**, **245.** madde bakımından ise bir ayırım yaparak “sahte kartlarla başkası aleyhine kendi lehine yarar sağlamak suçunun kişi aleyhine bir suç sayılması ve kişiye karşı suçlar kısmında yer alması, ancak kişi aleyhine fiilin kendisi veya başkası için bir yarar sağlama-dan önce sahte kart üretmesi veya kartı değiştirmesi ve kullanmasının kamu güvenine karşı suç olduğu” görüşündedir, bkz. **Soyaslan**, s. 605, 606.

<sup>23</sup> 765 s. TCK'da ayrı bir suç olarak düzenlenmemiş bulunan ve banka veya kredi kartlarının hukuka aykırı olarak kullanılması suretiyle bankaların veya kart sahiplerinin zarara sokulmalarını ve bu yolla çıkar sağlanmasını önlemek amacıyla aslında hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma ve sahtecilik gibi başkaca suçlara da yol açar nitelikteki bu türden fiillerin TCK'nın cezalandırılır eylemler kataloğuna **bağımsız bir suç** olarak alınmış sebebi, madde gerekçesinde de belirtildiği gibi duraksamaları ve içtihat farklılıklarını gidermektir.

## *Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda)*

fiillerini içerdiği için *malvarlığı ve kişilere duyulan güven*, sahtecilik suçunu karşıladığı içinse *kamuya duyulan güven ve itibardır*<sup>24</sup>.

Netice olarak, TCK'da bilişim alanında suçlar başlığı altında yaptırma bağlanmış bulunan her üç suça ilişkin düzenlemeyle de korunan hukuki değerin aslında **karma** bir nitelik taşıdığı söylenebilir.

### **II. Bilişim alanında suçlar**

Bu alanda TCK'nın **243**, **244** ve **245**. maddeleriyle bir kısmı bilişim sistemlerine karşı diğer kısmı da bilişim alanında işlenen suçlar olarak bilişim sistemlerine hukuk dışı girme ve orada kalma (m. **243/1**), sistemin içeriğine veya sistemdeki verilere sisteme girilmesinden dolayı zarar verme (m. **243/3**), bilişim sistemine veya burada bulunan verilere zarar verme (m. **244/1, 2**), bilişim sistemi marifetiyle haksız yarar sağlama (m. **244/4**), haksız olarak elde edilen başkasına ait banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suretiyle yarar sağlama (m. **245/1**) ve başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma ya da kabul etme (m. **245/2**) ve sahte olarak üretilen veya üzerinde sahtecilik yapılan banka veya kredi kartıyla haksız menfaat elde etme (m. **245/3**) suçları düzenlenmiştir.

İşte TCK'da **243**. maddede **iki**, **244**. maddede **üç** ve **245**. maddede yine **üç** olmak üzere üç hüküm içerisinde **toplam sekiz** ayrı suç olarak yaptırma bağlanmış bulunan bilişim alanındaki suçları, az önce de işaret ettiğimiz gibi *bilişim sistemine karşı suçlar ve banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılmasına ilişkin suçlar* olarak ikiye ayırarak incelemek mümkündür.

#### **A. Bilişim sistemine karşı suçlar (m. 243-244)**

##### **1.) Bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girmek ve orada kalmaya devam etmek suçu (m. 243)<sup>25</sup>**

Kanunu koyucu, TCK'nın **243**. maddesi hükmüyle (hangi amaçla olursa olsun) bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak girerek orada kalmaya devam etmeyi suç olarak tanımlamıştır.

<sup>24</sup> Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 696, 718, 734.

<sup>25</sup> *Bilişim sistemine girme*

*Madde 243. - (1) Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak girilen ve orada kalmaya devam eden kimseye bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir.*

*(2) Yukarıdaki fıkrada tanımlanan fiillerin bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir.*

*(3) Bu fiil nedeniyle sistemin içerdiği veriler yok olur veya değişirse, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.*

765 s. TCK'da bu suçta birebir benzeyen bir düzenleme bulunmamakta idi. Dolayısıyla bir bilişim sistemine hukuka aykırı olarak erişim yaptırım altında değildi. Zira 765 s. TCK'nın bu suçta sadece maddi unsurları bakımından kısmen benzer<sup>26</sup> 525a maddesinin **birinci** fıkrasında bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutmuş bir sistemden, programları, verileri veya diğer herhangi bir unsuru hukuka aykırı olarak **ele geçirmekten ikinci** fıkrasında ise bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemde yer alan bir programı, verileri veya diğer herhangi bir unsuru başkasına zarar vermek üzere kullanmak, nakletmek veya çoğaltmaktan söz edilmekte idi<sup>27</sup>.

243. maddenin **birinci** fıkrası bu suçun temel şeklini, **ikinci** fıkrası daha az cezayı gerektiren halini, **üçüncü** fıkrası ise neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış şeklini düzenlemektedir.

**İkinci** fıkrasındaki daha az cezayı gerektiren hali hariç tutarsak ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış halini de müstakil bir suç olarak kabul edersek bu hüküm içerisinde aslında iki ayrı suçun düzenlenmiş olduğu söylenebilecektir.

#### a) Temel şekil (m. 243/1)

Bir bilişim sisteminin bütününe veya (donanım, bileşenler, dizinler, içerikle ilgili veriler gibi sadece) bir kısmına, hukuka aykırı olarak girmek ve orada kalmaya devam etmek suçu sadece temel bilgisayar bilgisine veya bunun üzeri seviyede teknolojik bilgi ve birikime sahip kişilerle korsan, siber casus, siber terörist, hacker<sup>28</sup> ya da cracker<sup>29</sup>lar tarafından değil kanun fail ola-

<sup>26</sup> Bkz. Erdağ, Ali İhsan, *Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar İle Bilişim Alanında Suçlar*, Yeni TCK Eğitim Semineri Sunum Metni (2004), Yeni Türk Ceza Adaleti Sistemini Tanıtım Sitesi, www.ceza-bb.adalet.gov.tr, s. 20.

<sup>27</sup> *Madde 525a - Bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutmuş bir sistemden, programları, verileri veya diğer herhangi bir unsuru hukuka aykırı olarak ele geçiren kimseye ... cezası verilir.*

*Bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemde yer alan bir programı, verileri veya diğer herhangi bir unsuru başkasına zarar vermek üzere kullanan, nakleden veya çoğaltan kimseye de yukarıdaki fıkra yazılı ceza verilir.*

(Bu suçun **fer'i cezası** ise TCK m. 525d'de düzenlenmiş idi. Buna göre:

*525a ve 525b maddeleri hükümlerini ihlal eden kişiler hakkında, maddelerde yazılı cezalara ek olarak, meslek icrası sırasında veya icrası dolayısıyla suçun işlendiği bir kamu hizmetinden veya meslek veya sanat veya ticaretten ... yasaklanma cezası da verilir).*

<sup>28</sup> "Bölmek, kesip atmak, yontmak, becermek" anlamına gelen İngilizce **hack** kelimesinden türetilen **hacker** tabiri, sahip olduğu teknolojik bilgi birikimi ve bazı özel teknolojik cihazlar vasıtasıyla veri elde etmek, dolandırıcılık veya sahtecilik gibi çeşitli suçları işlemek amacıyla bilişim sistemlerine erişebilen kimse anlamına gelmektedir, bkz. Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 702, 703.

<sup>29</sup> "Kırmak, açmak" anlamına gelen yine İngilizce **crack** kelimesinden türetilen **cracker** tabiri ile ise hackerlara nazaran daha üst düzeyde teknolojik bilgiye sahip olduklarından daha yı-



## *Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda)*

bilecek kişiler bakımından herhangi bir özellik aramadığından esasen niyetinin iyiliğine veya kötülüğüne de bakılmaksızın herkes tarafından işlenebilir.

Sisteme hukuka aykırı olarak girip orada kalmaya devam etmekle suç tamamlanır. Sisteme, orada kalmak niyetiyle girmeye çalışmak veya girdikten sonra orada kalmayı başaramamak teşebbüs halidir.

Görüldüğü gibi, kanun koyucu suçun tamamlanması için sisteme girmeyi yeterli saymamıştır. Failin girdiği sistemde kalmaya devam etmesi de gerekmektedir<sup>30</sup>. Hukuka aykırı olarak girilen bir sistemde kalınmadığı sürece bu suç meydana gelmez. Dolayısıyla, güvenliğini kırarak girdiği sistemde kalmayıp hemen çıkan kişi bu suçtan ötürü cezalandırılmayacaktır<sup>31</sup>. Kanun tanımında, bu suçun işlenmiş sayılması için girilen sistemde en az ne kadar süreyle kalınması gerektiğine ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Bu yüzden kendisine ait olmayan bir bilişim sistemine girmiş olduğunu fark eden kişinin, bu sistemden hemen çıkmamış olması veya çıkması için gerekli olan malul süreyi aşması “kalmaya devam etmek” anlamına gelecektir ki, bu da bu suçta vücut verir<sup>32</sup>.

Bu suç tipi için **mukayeseli hukuktaki** genel eğilim, bizde olduğu gibi “girmek ve orada kalmak” fillerinin bir arada (veya birbiri ardına) bulunması değil bunun yerine sadece “girmek”<sup>33</sup> filinin yeterli sayılması yönündedir<sup>34</sup>.

kıcı faaliyetler yapabilen siber casus veya siber terörist türü bilişim suçları failleri kastedilmektedir, bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 703.

<sup>30</sup> “Suç tanımlarında belirliliği sağlamak ve ceza miktarlarını işlenen ağırlığına uygun olarak belirlemek amacıyla madde metninde değişiklik yapılması uygun görülmüştür” gerekçesiyle TBMM Genel Kurulu’nda verilen bir **önerge** üzerine yapılan değişiklikten önce **birinci** fıkraya metni şöyle idi: “Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren **v e y a** orada kalmaya devam eden kimseye **iki** yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir”, bkz. **Özgeç-I**, s. 355, dn. 29.

<sup>31</sup> Bkz. **Meran**, Necati, *Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Sahtecilik, Malvarlığı, Bilişim Suçları*, En Yeni Yargıtay İçtihatlarıyla Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, 2008, s. 565; **Tezcan/Erdem/Önok**, s. 769; **Yaşar**, Osman/**Gökçen**, Hasan Tahsin/**Artuç**, Mustafa, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, Cilt V (madde 205-256), Ankara, 2010, s. 6743.

<sup>32</sup> Aynı yönde bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 697. Süre konusunda “sistem dahilindeki bir takım verilerin içeriğine ulaşmak” kıstası için bkz. **Dülger**, Volkan Murat, *Bilişim Suçları*, Ankara, 2004, s. 218.

<sup>33</sup> Yeri gelmişken belirtmek gerekir ki, öğretide, *filin sanal bir ortama yönelmiş olması* şeklindeki yerinde gerekçenin üzerine bir de “girmek” *filinin fiziki bir alanı hedef alması, erişimin ise sanal bir alana yönelmesi bu yüzden de bilişim alanında suçlarda “girmek” yerine “erişmek” termininin kullanılması* gerektiği yönündeki çok isabetli yaklaşıma rağmen (bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 693, 697 ve **Karagülmez**, s. 169) bu çalışmada TCK’nın kullanılmış olduğu terminolojiye sadık kalınmaktadır.

<sup>34</sup> Mukayeseli hukukta bilişim suçları için bkz. **Pallı**, Hayati, *Türk Hukukunda Ve Mukayese-*

**Avustralya** (m. 478/1) ve **Danimarka** (m. 263) ceza kanunlarında bilişim sistemine erişim yeterli sayılmış<sup>35</sup>, **Belçika** (m. 550) ve **Fransa** (m. 323/1) ceza kanunlarında ise elde edilmiş olan mevcut erişimin devam ettirilmesi erişimin sağlanmasının yanında suçun seçimlik hareketi olarak sayılmıştır<sup>36</sup>.

**202a** maddesindeki düzenlemesiyle **Alman** Ceza Kanunu'nda ise **sisteme giriş** yerine sistemdeki verilere ulaşım, erişim imkanı sağlamak suç olarak düzenlenmiştir<sup>37</sup>. Verilere ulaşım, erişim imkanı, "sisteme erişim"den kuşkusuz daha ötedir. Bir başka anlatımla erişilen sistemdeki verilere ulaşmak ya da en azından bunun yolunu açmak girilen sistemde bir müddet de olsa kalınması anlamına geleceğinden esasen Almanya'da da bu suçtan bahsedebilmek için bizde olduğu gibi sadece "girmek" yetmez orada "kalmak" da gerekir (en azından verilere ulaşmak için gerekli olan süre kadar).

**b) Daha az cezayı gerektiren hal (m. 243/2)**

Maddenin **ikinci** fıkrasına göre, ilk fıkrada tanımlanan fiillerin bedelli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi halinde fail, **daha az ceza** ile cezalandırılmaktadır<sup>38</sup>.

**c) Neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal (m. 243/3)**

Birinci fıkrada tanımlanan fiil nedeniyle, aslında failin kastı bu olmasına rağmen, sistemin içerdiği verilerin yok olması veya değişmesi maddenin **üçüncü** fıkrasında suçun **neticesi sebebiyle ağırlaşmış** hali olarak düzenlenmiş ve faile suçun temel şekline nazaran **daha ağır bir ceza** verilmesi öngörülmüştür. Buna karşılık bu sonuçların kasten gerçekleştirilmesi, birazdan incelenecek olan **244.** maddenin **ikinci** fıkrasıyla ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır.

---

*li Hukukta Bilişim Suçları*, (Erciyes Üniversitesi SBE yayınlanmamış yüksek lisans tezi), 2008.

<sup>35</sup> **Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi**'nin 2. maddesi hükmünde de orada kalmaya devam edilmesi aranmaksızın bilişim sistemine hukuka aykırı erişim yeterli sayılmıştır.

<sup>36</sup> Bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 698, dn. 23.

<sup>37</sup> Benzer şekilde **Yunanistan** Ceza Kanunu'nda da "bilgisayarda kayıtlı verilere yetkisiz ulaşmak" suç olarak tanımlanmıştır (m. 370c/2), bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 698, dn. 23.

<sup>38</sup> Bu durumun daha az ceza ile cezalandırılmasının, karşılıksız yararlanma suçu (m. 163) ile bu suç arasında ceza açısından paralellik kurma düşüncesine dayanabileceği konusunda bkz. **Ketizmen**, Muammer, *Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları*, Ankara, 2008, s. 111.

**d) Alman ceza hukukunda verilere yetkisiz olarak ulaşımın, erişimin yolunu açmak ve verileri ağda yine yetkisiz olarak yakalamak suçları**

Öncelikle belirtmek gerekir ki, Alm.CK, bilişim alanında suçları bizde olduğu gibi ayrı bir başlık altında ve müstakil bir bölümde ele almak yerine, Kanun'un değişik yerlerinde muhtelif hükümler içerisinde düzenlemiştir.

TCK m. 243 ile yaptırım altına alınmış bulunan "bilişim sistemine hukkuka aykırı olarak girmek ve orada kalmaya devam etmek" suçuna doğrudan karşılık gelen bir suç tipi Alm.CK'da bulunmamaktadır. Ancak bununla birlikte **Ausspähen von Daten** başlıklı 202a ve **Abfangen von Daten** başlıklı ile 202b maddeleriyle<sup>39</sup> "özel hayat ve sır alanının ihlali" bölümünde ve **yazıarak haberleşme sırlarının ihlali** (m. 202 Verletzung des Briefgeheimnisses) kapsamında düzenlenmiş bulunan suçlar TCK m. 243'e yakınlık göstermektedir.

**202a** maddesi, Kanun'a ilk olarak 15.05.1986 tarihli 2. Ekonomik Suçlulukla Mücadele Kanunu (Zweites Gesetz zur Bekämpfung der Wirtschaftskriminalität-2. WiKG)<sup>40</sup>'nun 1. maddesinin 7. bendiyle eklenmiş ve 07.08.2007 tarihinde bilgisayar suçlarıyla mücadele çerçevesinde yapılan 41. Ceza Hukuku Değişiklik Kanunu (Das Einundvierzigste Strafrechtsänderungsgesetz zur Bekämpfung der Computerkriminalität (41. StrÄndG)<sup>41</sup> ile değiştirilmiştir<sup>42</sup>.

<sup>39</sup> Bir de, **202a** ve **202b** maddelerinde tanımlanan suçları işlemek amacıyla yönelik olarak yapılan hazırlıkları yaptırım altına alan **202c** maddesi hükmü bulunmaktadır. **202c** maddesi düzenlemesi **202a**, **202b** maddelerinin yanı sıra kuşkusuz **303a** ve **303b** maddeleriyle de ilgilidir, bu konuda bkz. **Hassemer**, Ines M., *Der so genannte Hackerparagraph § 202c StGB-Strafrechtliche IT-Risiken in Unternehmen*, JurPC Web-Dok. 51/2010, Abs. 31-47 (1-47).

<sup>40</sup> Yayınlandığı yer: BGBl. I, S. 721.

<sup>41</sup> Yayınlandığı yer: BGBl. I, S. 1786.

<sup>42</sup> **§ 202a. Ausspähen von Daten.** (1) *Wer unbefugt sich oder einem anderen Zugang zu Daten, die nicht für ihn bestimmt und die gegen unberechtigten Zugang besonders gesichert sind, unter Überwindung der Zugangssicherung verschafft, wird mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft.*

(2) Daten im Sinne des Absatzes 1 sind nur solche, die elektronisch, magnetisch oder sonst nicht unmittelbar wahrnehmbar gespeichert sind oder übermittelt werden.

### Verilere yetkisiz olarak (ulaşım) erişim imkanı sağlama<sup>43</sup>

**Madde 202a-** (1) Yetkisiz olarak, kendisine ait olmayan ve haksız erişimlere karşı özel olarak güvenlik altına alınmış bulunan verilere<sup>44</sup>, giriş güvenliğini kırarak kendisi veya bir başkası için erişim imkanı sağlayan kişi, üç yıla kadar hapis veya (adli) para cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkra anlamındaki veriler, sadece elektronik veya manyetik olarak ya da doğrudan algılanabilir olmayan başkaca herhangi bir şekilde saklanmış veya iletilen verilerdir<sup>45</sup>.

**202b** maddesi ise Kanun 'a, 07.08.2007 tarihinde anılan son Kanun (41. StrÄndG) ile eklenmiştir<sup>46</sup>.

### (Bilgisayar ağlarındaki) verileri yetkisiz olarak yakalama (ele geçirme)<sup>47</sup>

**Madde 202b-** Teknik araçlar kullanarak, kamusal olmayan veri iletişimlerinden veya bir bilgi işlem sisteminin elektromanyetik dalgalarından yetkisiz olarak kendisi ya da bir başkası için verileri (m. 202a/2) yakalayan (ele geçiren) kişi, fiil başka hükümlerle daha ağır cezaya bağlanmamışsa, iki yıla kadar hapis veya (adli) para cezası ile cezalandırılır.

Görüldüğü gibi, **202a** maddesiyle yaptırım altına alınmış bulunan eylem daha ziyade bir bilişim sisteminin **içindeki** verilere yönelik olarak ger-

<sup>43</sup> **Spähen** kelimesinin *gözlemek, gözlemek, incelemek* anlamına geldiği de düşünülecek olursa, aslında tam olarak *gözleriyle incelemek, araştırmak, göz atmak* anlamına gelen **ausspähen** kelimesinin, **bilgisayar** (veya dar anlamda **veri**) **casusluğu** ile mücadele amacıyla ihdas edilmiş olan (bkz. **Fischer**, Thomas, *Strafgesetzbuch und Nebengesetze*, 57., neu bearbeitete Auflage, München, 2010, § 263 önü, kn. 2) **202a** maddesi anlamında ve bilişim terminolojisine de uyarak, **ulaşım** kelimesini karşılayacak şekilde Türkçeye **erişim** olarak çevrilmesinin uygun olacağı kanısındayız.

<sup>44</sup> Gerek burada gerekse 202b ve diğer ilgili hükümlerde çoğul olarak “Daten” kelimesi kullanılmış olsa da tekil olarak “Datum” (veri) de düzenlemeler kapsamındadır, bkz. **Fischer**, § 202a, kn. 6.

<sup>45</sup> Alman ceza hukukundaki tüm bilişim suçları açısından geçerli olan bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, bu hükümler yalnızca sistemde **kayıtlı** olan verilere değil **gönderim** evresinde olanlara yapılan yetkisiz erişimleri de cezalandırmaktadır, bkz. **Fischer**, § 202a, kn. 1a.

<sup>46</sup> **§ 202b. Abfangen von Daten.** *Wer unbefugt sich oder einem anderen unter Anwendung von technischen Mitteln nicht für ihn bestimmte Daten (§ 202a Abs. 2) aus einer nichtöffentlichen Datenübermittlung oder aus der elektromagnetischen Abstrahlung einer Datenverarbeitungsanlage verschafft, wird mit Freiheitsstrafe bis zu zwei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft, wenn die Tat nicht in anderen Vorschriften mit schwererer Strafe bedroht ist.*

<sup>47</sup> İngilizcedeki **interception** kelimesine yakın bir anlam içeren ve esasen **yakalamak, alıkoymak** anlamına gelen Almanca **abfangen** kelimesini bilişim suçları çerçevesinde ve **ele geçirmek** ifadesini karşılayacak şekilde **ağdaki bir veriyi yakalama** olarak Türkçeleştirmek mümkündür.

## *Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda)*

çekleştirilirken **202b** maddesi verilerin ağ<sup>48</sup>da ele geçirilmesiyle<sup>49</sup> mücadele etmektedir.

Alm.CK'nın, bizdeki **243.** madde düzenlemesine karşılık gelen ve Bilgisayar Ceza Hukuku<sup>50</sup>nun *çekirdek* hükmü olan<sup>51</sup> **202a** maddesi düzenlemesinin **243**'e göre özellik arz eden farkları, bilişim sistemine girme veya erişim yerine verilere ulaşım veya erişimin yolunu açmaktan bahsetmesi ve suçun meydana gelmesi için "orada kalma"yı aramayarak sadece verilere erişimin önünün açılmasını yeterli saymasıdır.

Ancak az önce de ifade edildiği gibi, verilere ulaşmak (aynı şekilde ele geçirmek de), girilen sistemde zorunlu olarak, bir müddet de olsa kalınmasını gerektirmektedir. Bu açıdan bakıldığında iki düzenlemenin aslında birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Buna karşılık Almanya'da, bir sisteme, o sistemdeki verilere ulaşmaksızın sadece girilmesi hali, hükmün 2007 yılında değiştirilmesinden önce **202a** maddesinin kapsamı dışında kaldığından bu durumda olan faile ceza verilememekte idi<sup>52</sup>.

Bununla birlikte, anılan reformla hükümdeki "*sich oder einem anderen Daten verschaffen*" ifadesi "*unter Überwindung der Zugangssicherung sich oder einem anderen Zugang zu Daten verschaffen*" olarak değiştirildikten sonra, verilere halihazırda erişilmemişse hatta erişilmese bile bu amaçla sisteme girmek de artık kuşkusuz yasak kapsamına alınmış olmaktadır.

**202a** ve **202b** maddelerinde bizden farklı olarak "*hukuka aykırı olarak*" yerine "*yetkisiz olarak*" denmesinin ise farklılık anlamında bir önemi yok-

<sup>48</sup> Network (İng.) (=das Netzwerk, Alm.).

<sup>49</sup> Buermeyer, Ulf, *Der strafrechtliche Schutz drahtloser Computernetzwerke (WLANs)*, Online-Zeitschrift für Höchstrichterliche Rechtsprechung im Strafrecht (HRRS), August 2004, S. 285.

<sup>50</sup> Bilişim suçlarının veya genel olarak bu alanın Alman ceza hukukunda *bilgisayar suçları* ya da *suçluluğu* (=Computerkriminalität) veya *bilgisayar ceza hukuku* (=Computerstrafrecht) olarak adlandırıldığı görülmektedir, bkz. Fischer, § 263 önu, kn. 2; Tyszkiewicz, Goya Gräfin, *Skimming als Ausspähen von Daten gemäß § 202a StGB?*, HRRS, April 2010, S. 207.

<sup>51</sup> Bkz. Tyszkiewicz, S. 207.

<sup>52</sup> Uygulamada en çok karşılaşılan ihlal türlerinden biri olan güvenliğinin kırılarak bir bilişim sistemine hukuka aykırı yollarla girilmesinin yaptırımsız kalmasından ötürü haklı olarak fazlaca eleştirilen bu durum için bkz. Gravenreuth, Günther, *Computerviren, Hacker, Datenspione, Crasher und Cracker*, Neue Zeitschrift für Strafrecht (NSTZ), 1989, S. 201.

tur<sup>53</sup>. Zira gerek bizdeki, gerekse Alm.CK'daki bu ibareler **hukuka aykırılığın özellikle vurgulanması**<sup>54</sup> amacıyla kullanılmıştır.

## 2.) Sistemi engellemek, bozmak, verileri yok etmek veya değiştirmek suçu (m. 244)<sup>55</sup>

Kanun koyucu, bir anlamda **243.** maddede yaptırıma bağlanan eylemin sonraki aşamaları olarak da değerlendirilebilecek şekilde TCK'nın **244.** maddesinin **birinci** fıkrasında bir bilişim sisteminin işleyişini engelleme veya bozmayı, **ikinci** fıkrasında bir bilişim sistemindeki verileri bozmayı, yok etmeyi, değiştirmeyi veya erişilmez kılmayı, sisteme veri yerleştirmeyi, var olan verileri başka bir yere göndermeyi ve **dördüncü** fıkrasında ise birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamasını suç olarak tanımlamıştır<sup>56</sup>.

765 s. TCK'nın bu suçtan manevi unsur bakımından ayrılmakla birlikte maddi unsuru açısından kısmen benzer<sup>57</sup> **525b** maddesinin **birinci** fıkrasında başkasına zarar vermek veya kendisine veya başkasına yarar sağlamak amacıyla, bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutmuş bir sistemi veya verileri veya diğer herhangi bir unsuru kısmen veya tamamen tahrip etmek veya

<sup>53</sup> Mukayeseli hukukta da, örneğin **Avustralya** CK'nın 478.1, **Belçika** CK'nın 550 (b) ve **Yunanistan** CK'nın 370c/2 maddelerinde, "yetkisiz olarak", **Danimarka** CK'nın 263. maddesinde "hukuka aykırı", **Fransa** CK'nın 323-1 maddesinde "hileli erişim" ve "erişimin yetkisiz devamı", **Kanada** CK'nın 342.1 maddesinde "açık bir hakkı olmaksızın", **Şili** Otomatik Bilgi İşlem Suçları Kanunu'nun 2. maddesinde "hukuka aykırı olarak" ifadelerine yer verilecek hukuka özel aykırılığa işaret edilmiştir, bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 698, dn. 23, 714.

<sup>54</sup> Hukuka aykırılığın ilgili suç tanımında özellikle vurgulandığı benzer örnekler ve bu durumun sonuçları için bkz. **Özgenç**, İzzet, *Türk Ceza Hukuku, Genel Hükümler*, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 5. Bası, Ankara, 2010, (Özgenç-II), s. 268, 269.

<sup>55</sup> **Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme**

*Madde 244. - (1) Bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

*(2) Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

*(3) Bu fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.*

*(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamasının başka bir suç oluşturmaması hâlinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.*

<sup>56</sup> Böylelikle **244.** maddenin bu düzenlemeleriyle **Avrupa Siber Suç Sözleşmesi**'nin **4.**, **5.** ve **8.** maddelerinden kaynaklanan yükümlülükler de Türk kanun koyucu tarafından yerine getirilmiş olmaktadır.

<sup>57</sup> Bkz. **Erdağ**, s. 21.

## *Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda)*

değiştirmek veya silmek veya sistemin işlemesine engel olmak veya yanlış biçimde işlemesini sağlamaktan söz edilmekte idi<sup>58</sup>. Diğer yandan TCK'nın 244. maddesi **ikinci** fıkrasına suçun manevi unsuru bakımından ayrılmakla birlikte maddi unsur açısından kısmen benzer **525c** maddesinde ise hukuk alanında delil olarak kullanılmak maksadıyla sahte bir belgeyi oluşturmak için bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutmuş bir sisteme verileri veya diğer unsurları yerleştiren veya var olan verileri, diğer unsurları tahrif eden kimse cezalandırılmakta idi<sup>59</sup>.

244. maddeyle (**üçüncü** fıkrasındaki nitelikli hali hariç olmak üzere) **üç** ayrı suç düzenlenmiştir:

### **a) Bilişim sisteminin işleyişini engellemek veya bozmak suçu (m. 244/1)**

244. maddenin **birinci** fıkrasında tanımlanan suç **seçimlik hareketli** bir suçtur. Buna göre bu suç, bir bilişim sisteminin işleyişini ya **engellemek** ya da **bozmak** suretiyle işlenebilir.

Bir sistemin bilişim sistemi sayılabilmesi için bir takım unsurları bünyesinde barındırması gerekmektedir.

İşte bunlardan, bilişim sisteminin **ruhu** olarak nitelendirilebilecek olan ve bu sistemden yararlanabilmek için hazırlanan programlar ile sistem ve kullanıcı arasındaki iletişimi mümkün kılan programları içeren<sup>60</sup> **sistem yazılımı (software)**'nin işleyişini engelleyici veya bozucu davranışlar **244/1** kapsamındadır.

Buna karşılık bilişim sisteminin bir de elle tutulabilen fiziksel bileşenleri bulunmaktadır. "**Hardware**" olarak adlandırılan ve sistemin donanımı-

<sup>58</sup> *Madde 525b - Başkasına zarar vermek veya kendisine yarar sağlamak maksadıyla, bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi veya verileri veya diğer herhangi bir unsuru kısmen veya tamamen tahrif eden veya değiştiren veya silen veya sistemin işlemesine engel olan veya yanlış biçimde işlemesini sağlayan kimseye ... cezası verilir.*

*Bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi kullanarak kendisi veya başkası lehine hukuksal aykırı yarar sağlayan kimseye ... cezası verilir.*

**Fer'i ceza** için m. 525d de dikkate alınmalıdır.

<sup>59</sup> *Madde 525c - Hukuk alanında delil olarak kullanılmak maksadıyla sahte bir belgeyi oluşturmak için bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutan bir sisteme, verileri veya diğer unsurları yerleştiren veya var olan verileri, diğer unsurları tahrif eden kimseye ... cezası verilir.*

<sup>60</sup> **Topaloğlu**, Mustafa, *Bilgisayar Programları Üzerindeki Haklar ve Bu Hakların Korunması*, İstanbul, 1997, s. 19; **Yazıcıoğlu-I**, s. 31; **Pazarıcı**, Melih, *Bilirkişi Raporu, Şifreli Yayınların Hukuki Konularını Aydınlatan İki Önemli Görüş*, İBD, Cilt: 71, Sayı: 1, (İstanbul, 1997), s. 30.

na ait bu maddi unsurlara<sup>61</sup> yönelik zarar verici davranışlar, **244.** madde yerine, bu maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere TCK'nın **151.** maddesinde hüküm altına alınmış bulunan **mala zarar vermek** suçu çerçevesinde değerlendirilmelidir.

**b) Bilişim sistemindeki verilere zarar vermek (bozmak, yok etmek, değiştirmek, erişilmez kılmak, sisteme veri yerleştirmek veya var olan verileri başka yere göndermek) suçu (m. 244/2)**

**244.** maddenin **ikinci** fıkrasında tanımlanan suç da **seçimlik hareketli** bir suçtur. Buna göre bu suç, bir bilişim sistemindeki **verileri bozmak, yok etmek, değiştirmek** veya **erişilmez kılmak**, sisteme **veri yerleştirmek**, var olan verileri **başka bir yere göndermek** seçimlik hareketlerinin herhangi birisinin yapılması suretiyle işlenebilir.

**Veri**<sup>62</sup>, harf, rakam, grafik veya tespiti mümkün başkaca işaretlerden ibaret olan ve sistemin kendisine göre çalıştığı bilgidir<sup>63</sup>. Belirtmek gerekir ki, sistem içindeki bütün unsurlar veri niteliğindedir<sup>64</sup>.

İşte fiil, suçun konusu olan bu verilere zarar verdiği için ortada bir **zarar suçu** bulunmaktadır.

Sistemde bulunan verilere **244/2** anlamında yapılan müdahale sistemin işleyişini engeller veya bozarsa kuşkusuz **241/1**'deki suç da vücuda geleceğinden fail, (farklı neviden) **fikri içtima** kuralları çerçevesinde bu hüküm gereği cezalandırılacaktır<sup>65</sup>.

**c) Nitelikli hal (m. 244/3)**

Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde iş-

<sup>61</sup> Merkezi işlem birimi, ROM, RAM, çevre giriş-çıkış birimleri gibi, bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 706; **Karagülmez**, s. 33, 34; **Yenidünya/Değirmenci**, s. 21.

<sup>62</sup> Veri= **data** (İng.)= (das) **Datum** çoğulu (die) **Daten** (Alm.).

<sup>63</sup> **5651** sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un **2/1-k** hükmüyle **veri**, "*bilgisayar tarafından üzerinde işlem yapılabilen her türlü değer*" şeklinde tanımlanmıştır. **Alman** ceza hukukunda ise **202a** maddesinin **ikinci** fıkrası uyarınca, sadece elektronik veya manyetik olarak ya da doğrudan algılanamayan başkaca her hangi bir surette saklanabilen veya iletilebilen veriler bilişim suçları anlamında **veri** olarak kabul edilmektedir.

<sup>64</sup> **243.** maddenin gerekçesinde de *sistem içindeki bütün soyut unsurların veri teriminin kapsamında olduğu* belirtilmiştir.

<sup>65</sup> Aynı yönde bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 720, 724.



lenmesi hali **üçüncü** fıkra hükmü ile daha fazla ceza ile yaptırım altına alınarak **nitelikli hal** sayılmıştır.

**d) Bilişim sisteminin işleyişini engellemek veya bozmak (m. 244/1) ya da bilişim sistemindeki verilere zarar vermek (m. 244/2) suretiyle haksız çıkar sağlamak suçu (m. 244/4)**

244. maddenin **dördüncü** fıkrasıyla ilk iki fıkroda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlaması daha ağır bir cezayı gerektiren farklı bir suç olarak tanımlanmıştır. Ancak failine, bu fıkra hükmüne dayanarak ceza verilebilmesi için fiilin başka bir suça vücut vermemiş olması gerekmektedir.

Bu düzenlemeye suçun manevi unsuru ve neticesi yönünden kısmen benzer olarak 765 s. TCK'nın **525b** maddesinin **ikinci** fıkrasında bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutmuş bir sistemi kullanarak kendisi veya başkası lehine hukuka aykırı yarar sağlamaktan söz edilmekte idi<sup>66</sup>.

**244/4**'te tanımlanmış olan bu fiil, bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçu (m. **142/2-e**) veya yine bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu (m. **158/1-f**) gibi Kanun'ca ayrıca yaptırım altına alınmış bulunan başkaca suçlara da vücut verebilir. İşte **244/4** *tamamlayıcı* bir norm<sup>67</sup> olarak düzenlendiğinden, bu hükümde belirtilen fiillerin başka suç tanımlarına uyması halinde fail, o hükümlere göre cezalandırılacaktır. Cezalandırma konusunda **244/4**, sadece fiilin başkaca herhangi bir özel suç tipine uymadığı durumlarda gündeme gelecektir.

**e) Alman ceza hukukunda verileri değiştirmek ve bilgisayar sabotajı suçları**

Alm.CK, **mala zarar verme** (m. 303 Sachbeschädigung) kapsamında yaptırıma bağlanmış bulunan **Datenveränderung** başlıklı **303a** ve **Computersabotage** başlıklı **303b** maddeleriyle TCK m. **244**'e yakın düzenlemeler içermektedir<sup>68</sup>.

<sup>66</sup> (**525b/2** ve) **244/4**'te yaptırıma bağlanmış bulunan bu suç öğretide, “*yarar sağlama suçu*” (Ersoy, s. 177), “*bilgisayar sistemi kullanılarak yarar sağlamak*” (Önder, Ayhan, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, İstanbul, 1994, s. 509), “*bilgisayar marifetiyle dolandırıcılık*” (Yazıcıoğlu, s 267), “*bilgisayar dolandırıcılığı*” (Yücel, s. 507) gibi farklı şekillerde adlandırılmaktadır.

<sup>67</sup> Bkz. Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 729.

<sup>68</sup> Alm.CK'nın bu çerçevede değerlendirilmesi gereken bir diğer önemli hükmü de, Kanun'a ilk olarak 15.05.1986 tarihli 2. Ekonomik Suçlulukla Mücadele Kanunu (Zweites Gesetz zur Bekämpfung der Wirtschaftskriminalität-2. WiKG)'nin 1. maddesinin 9. bendiyle ile eklen-

**303a** maddesi<sup>69</sup> Kanun'a ilk olarak 15.05.1986 tarihli 2. Ekonomik Suçlulukla Mücadele Kanunu (Zweites Gesetz zur Bekämpfung der Wirtschaftskriminalität-2. WiKG)'nun 1. maddesinin 7. bendiyle ile eklenmiş ve 07.08.2007 tarihinde bilgisayar suçlarıyla mücadele çerçevesinde yapılan 41. Ceza Hukuku Değişiklik Kanunu (Das Einundvierzigste Strafrechtsänderungsgesetz zur Bekämpfung der Computerkriminalität (41. StrÄndG) ile değiştirilmiştir.

### Verilerin değiştirilmesi

**Madde 303a-** (1) Hukuka aykırı olarak (202a maddesi ikinci fıkrası anlamındaki) verileri silen, gizleyen, kullanılmaz hale getiren veya değiştiren kişi, iki yıla kadar hapis veya (adli) para cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suça teşebbüs cezalandırılır.

(3) Birinci fıkrada tanımlanmış bulunan suça hazırlık hareketleri hakkında, 202c maddesi, gereğince uygulanır.

**303a** maddesiyle aynı kanunlaşma ve değişiklik süreçlerinden geçen **303b** maddesi<sup>70</sup> ise şöyledir:

---

miş ve ilki 1998 yılında ikincisi ise 22.12.2003 tarihli 35. Ceza Hukuku Değişiklik Kanunu (das Fünfunddreißigste Strafrechtsänderungsgesetz-35. StrÄndG, BGBI. I, S. 2838) ile olmak üzere iki defa değiştirilerek bugünkü metnine kavuşturulmuş bulunan **Computerbetrug** başlıklı *bilgisayar vasıtasıyla dolandırıcılık* suçuna ilişkin **263a** maddesidir.

<sup>69</sup> **§ 303a. Datenveränderung.** (1) Wer rechtswidrig Daten (§ 202a Abs. 2) löscht, unterdrückt, unbrauchbar macht oder verändert, wird mit Freiheitsstrafe bis zu zwei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft.

(2) Der Versuch ist strafbar.

(3) Für die Vorbereitung einer Straftat nach Absatz 1 gilt § 202c entsprechend.

<sup>70</sup> **§ 303b. Computersabotage.** (1) Wer eine Datenverarbeitung, die für einen anderen von wesentlicher Bedeutung ist, dadurch erheblich stört, dass er

1.eine Tat nach § 303a Abs. 1 begeht,

2.Daten (§ 202a Abs. 2) in der Absicht, einem anderen Nachteil zuzufügen, eingibt oder übermittelt oder

3.eine Datenverarbeitungsanlage oder einen Datenträger zerstört, beschädigt, unbrauchbar macht, beseitigt oder verändert,

wird mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft.

(2) Handelt es sich um eine Datenverarbeitung, die für einen fremden Betrieb, ein fremdes Unternehmen oder eine Behörde von wesentlicher Bedeutung ist, ist die Strafe Freiheitsstrafe bis zu fünf Jahren oder Geldstrafe.

(3) Der Versuch ist strafbar.

(4) In besonders schweren Fällen des Absatzes 2 ist die Strafe Freiheitsstrafe von sechs Monaten bis zu zehn Jahren. Ein besonders schwerer Fall liegt in der Regel vor, wenn der Täter

1.einen Vermögensverlust großen Ausmaßes herbeiführt,

### **Bilgisayar sabotajı**

**Madde 303b-** (1) Bir başkası için önemi olan veriye dayalı bir işlemi

1. 303a maddesi birinci fıkrasındaki suçu işlemek,

2. 202a maddesi ikinci fıkrası anlamındaki verileri, başkasına zarar vermek maksadıyla bilgisayara girmek veya iletmek ya da

3. bir bilgi işlem sistemini veya işlemciyi bozmak, zarara uğratmak, kullanılmaz hale getirmek, yok etmek veya değiştirmek suretiyle önemli derecede bozan kişi, üç yıla kadar hapis veya (adli) para cezası ile cezalandırılır.

(2) Bir başkasına ait bir işletme, kuruluş veya kurum için önemli olan veriye dayalı bir işlemin söz konusu olması halinde ise ceza beş yıla kadar hapis veya (adli) para cezasıdır.

(3) Bu suça teşebbüs cezalandırılır.

(4) İkinci fıkranın nitelikli hallerinde ceza altı aydan on yıla kadar hapis cezasıdır. Failin,

1. önemli derecede bir malvarlığı kaybına sebebiyet vermesi,

2. suçu, meslek edinerek veya bilgisayar sabotajı suçunu sürekli şekilde işlemek amacıyla kurulmuş bulunan bir örgüte üye olarak işlemesi,

3. bu suçun işlenmesi neticesinde, halkın ihtiyaçları için yaşamsal önemdeki besin, mal veya hizmetlerin karşılanması ya da Almanya Federal Cumhuriyeti'nin güvenliğinin zarar görmesi durumlarında kural olarak nitelikli hal vardır.

(5) Birinci fıkradaki suça hazırlık hareketleri için 202c maddesi, gereğince uygulanır.

Bilişim sistemlerinin işlevlerine uygun ve doğru bir şekilde faaliyetlerine devamının temini amacını güden **303a** ve **303b** maddeleriyle TCK m. **244**'tekilere benzer düzenlemeler içeren Alm.CK'nın bu konuda bize göre özellik arz eden farklılıkları, genel olarak verileri<sup>71</sup> değiştirmekten bahsetme-

*2.gewerbsmäßig oder als Mitglied einer Bande handelt, die sich zur fortgesetzten Begehung von Computersabotage verbunden hat,*

*3.durch die Tat die Versorgung der Bevölkerung mit lebenswichtigen Gütern oder Dienstleistungen oder die Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland beeinträchtigt.*

*(5) Für die Vorbereitung einer Straftat nach Absatz 1 gilt § 202c entsprechend.*

<sup>71</sup> Esasen **202a** maddesinin **ikinci** fıkrasında tanımlanmış bulunan “veri” kavramının **303a** maddesi anlamında yorumu için bkz. **Abdallah**, Tarek/**Gercke**, Björn/**Reinert**, Peter, *Zur Strafbarkeit von Kopierschutzmaßnahmen auf Audio-CDs gemäß § 303a StGB*, HRRS, Juli 2003.

si ve bilgisayar sabotajı suçuna ismen yer vermiş olmasıdır. Ancak gerek bu düzenlemelerin gerekse TCK m. 244 düzenlemesinin neticeten sistemi ve yazılımını yakın düzeyde ve yeterince koruyucu nitelikte olduğu söylenebilir.

### **B. Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu (m. 245)**

Kanunu koyucu, banka ve kredi kartları ile ilgili suçları tanımladığı 245. madde<sup>72</sup>'nin **birinci** fıkrasında başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kişinin, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlama-sını, **ikinci** fıkrasında başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretmeyi, satmayı, devretmeyi, satın almayı veya kabul etmeyi ve **üçüncü** fıkrasında ise sahte oluşturulan veya üzerinde sahteci-

#### <sup>72</sup> **Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması**

*Madde 245. - (1) Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.*

*(2) Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üreten, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişi üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.*

*(3) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.*

*(4) Birinci fıkrada yer alan suçun;*

*a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,*

*b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın,*

*c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin,*

*Zararına olarak işlenmesi halinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.*

*(5) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerle ilgili olarak bu Kanunun malvarlığına karşı suçlara ilişkin etkin pişmanlık hükümleri uygulanır.*

245. madde hükmü, 29.06.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle yukarıdaki biçimde **değiştirilmiş** (RG: 08.07.2005/25869) ve maddeye 06.12.2006 tarihli ve 5560 sayılı Kanun'un 11. maddesiyle **beşinci fıkra** hükmü **eklenmiştir** (RG: 19.12.2006/26381). Kanunlaştığı şekliyle iki fıkradan ibaret olan madde hükmü şöyle idi:

*Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması*

*Madde 245. - (1) Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ve adli para cezası ile cezalandırılır.*

*(2) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

## *Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda)*

lik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle yarar sağlamayı yaptırım altına almıştır.

Bilişim suçları arasında, uygulandığı dönemde en çok sıkıntı bulunan konulardan biri olmasına rağmen<sup>73</sup> 765 s. TCK banka ve kredi kartları ile ilgili olarak işlenen eylemleri açıkça yaptırım altına alan müstakil bir düzenleme içermemekte idi.

Bu yüzden **525b** maddesinin “*bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi kullanarak kendisi veya başkası lehine hukuka aykırı yarar sağlayan kimsenin*” cezalandırılmasına ilişkin **ikinci** fıkrası hükmünün banka ve kredi kartlarının hukuka aykırı olarak kullanılması durumlarına da uygulanıp uygulanamayacağı hususu gerek öğretide gerekse uygulamada sürekli tartışılmakta idi. **Yargıtay** bu hükmün anılan eylemler bakımından uygulanabileceğini kabul etmişti<sup>74</sup>. Ancak bu kez de kartın ele geçiriliş ve kullanılış şekli çerçevesinde halen bu bilişim suçunun mu yoksa bunun yerine dolandırıcılık suçunun mu söz konusu olması gerektiği tartışılmıştı<sup>75</sup>.

İşte **245.** maddedeki düzenlemenin yeni TCK ile ihdasıyla bu tartışma artık esasen bitmiştir. Nitekim **Yargıtay** da ceza kanunu hükümlerinin zaman bakımından uygulanması çerçevesinde ve **5252** sayılı Kanun<sup>76</sup>’un **9.** maddesi doğrultusunda yapılan uyarlamalar anlamındaki değerlendirmelerde **245.** madde yerine **158/1-f** (bilgi sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu) maddesinin dikkate alınmasını hukuka aykırı bulmuştur<sup>77</sup>.

**245.** maddeyle **üç** ayrı suç düzenlenmiştir.

### **1.) Başkasına ait banka veya kredi kartını kullanarak yarar sağlamak suçu (m. 245/1)**

**Birinci** fıkra hükmü gereği *başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa cezalandırılır.*

<sup>73</sup> Aynı yönde değerlendirme için bkz. **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, s. 732.

<sup>74</sup> **CGK** 10.04.2001 tarihli ve 2001/6-30 esas ve 2001/57 karar sayılı kararı, **Yargıtay** Kararları Dergisi, Haziran, 2001, s. 913, 915.

<sup>75</sup> Bkz. **Değirmenci**, Olgun, *Ceza Hukuku Açısından Kredi ve Banka Kartları*, Legal Hukuk Dergisi, S.: 3, Mart, 2003, s. 592-609; **Dülger**, s. 250 vd.

<sup>76</sup> 04. 11. 2004 tarihli Türk Ceza Kanunu’nun Yürürlük ve Uygulanma Şekli Hakkında Kanun (RG: 13.11.2004/25642).

<sup>77</sup> **11. CD**’nin 01.05.2007 tarihli ve 2006/9046 esas ve 2007/2945 karar sayılı kararı.

**Banka kartı**, kullanıcısına, bankanın müşterilerinin kullanımına sunduğu sisteme sadece kendince bilinen bir şifre yardımıyla girerek banka çalışanlarının yardımına muhtaç olmaksızın ve 24 saat esasında kendi banka hesabı üzerinde tasarrufta bulunma imkanı veren bir araçtır. Bankacılık kartları alanında debit kart, ATM kartı, hesap kartı gibi isimlerle de adlandırılan bu kartlar, sahibine ancak ya hesabına ulaşarak para yatırma, nakit çekme, havale yapma gibi hesap bakiyesi üzerinden belirli işlemleri yapabilme ya da yine bakiye dahilinde mal ve hizmet satın alabilme imkanı vermekte buna karşılık kredi imkanı sağlamamaktadır<sup>78</sup>.

**Kredi kartı** ise kullanıcısına banka ile arasında yapılan bir sözleşmeye dayanarak bankanın kendine sunduğu kredi olanaklarından yararlanma imkanı vermektedir. Mülkiyeti esasen banka veya finansal kuruma ait olan bu kartlarla müşteri, belirli bir üst limit dahilinde mal veya hizmet satın alabilir ya da otomatik para ödeme makineleri ATM'lerden veya banka gişeleri ile nakit ödeme birimlerinden nakit para çekebilir<sup>79</sup>.

Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu TCK m. 43 anlamında *bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda aynı kişiye birden fazla işlenirse (zincirleme suç)*, fail tek bir suçtan dolayı cezalandırılmalı, ancak cezası yine aynı madde uyarınca ve oradaki oranlar dahilinde artırılmalıdır<sup>80</sup>. Buna karşılık, suç konusu olan banka veya kredi kartı, dolayısıyla da mağdur sayısı birden ziyade ise yine aynı hüküm gereği mağdur adedince ayrı suçun söz konusu olacağı da kuşkusuzdur<sup>81</sup>. Çalmış olduğu banka veya kredi kartını hukuka aykırı olarak kullanan fail ise hem hırsızlık hem de banka veya kredi kartlarını kötüye kullanma suçlarından, gerçek içtima kuraları çerçevesinde ayrı ayrı cezalandırılmalıdır<sup>82</sup>.

<sup>78</sup> Bkz. **Yılmaz**, Eyyüp, *Türkiye'de Kredi Kartı Uygulaması ve Ekonomik Etkileri*, İstanbul, 2000, s. 12. 23.02.2006 tarihli ve 5464 sayılı Banka ve Kredi Kartları Kanunu'nun (RG: 01.03.2006/26095) 3. maddesinde **banka kartı**, "*mevduat hesabı veya özel cari hesapların kullanımı dahil bankacılık hizmetlerinden yararlanmayı sağlayan kart*" olarak tanımlanmıştır.

<sup>79</sup> Bkz. **Yılmaz**, s. 10. 5464 sayılı Kanun'un 3. maddesinde de **kredi kartı**, "*nakit kullanımı gereksiz mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan ... kart*" şeklinde tanımlanmıştır.

<sup>80</sup> Bu husus **Yargıtay**'ca da vurgulanmaktadır, bkz. 11. CD'nin 05.12.2006 tarihli ve 7207-9886 sayılı kararı.

<sup>81</sup> Bkz. 11. CD'nin 20.09.2006 tarihli ve 5243/7374 sayılı kararıyla yine 11. CD'nin 07.12.2006 tarihli ve 2006/5927 esas ve 2006/10001 karar sayılı kararı.

<sup>82</sup> Bkz. 6. CD'nin 17.10.2006 tarihli ve 2004/1306 esas ve 2006/9962 karar sayılı kararı.

**2.) Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretmek, satmak, devretmek, satın almak ya da kabul etmek suçu (m. 245/2)**

**İkinci** fıkra hükmü, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretmeyi, satmayı, devretmeyi, satın almayı veya kabul etmeyi ayrı bir suç olarak yaptırma bağlamıştır.

**3.) Sahte banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle yarar sağlamak suçu (m. 245/3)**

TCK'nın **245.** maddesinin **üçüncü** fıkrasıyla da failin **sahte** oluşturulan veya üzerinde **sahtecilik** yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlaması yine ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Ancak fail hakkında bu fıkra hükmüne dayanarak cezaya hükmedilebilmesi için failin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suça vücut vermemiş olması gerekmektedir.

**4.) Şahsi cezasızlık sebebi (m. 245/4)**

Kanun koyucu, **dördüncü** fıkra hükmü bir şahsi cezasızlık sebebi ihdas etmiştir. Buna göre, *birinci fıkroda yer alan suçun; haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin, üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın, aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin zararına olarak işlenmesi halinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmayacaktır.*

**5.) (Cezayı kaldıran veya azaltan şahsi sebep olarak) etkin pişmanlık (m. 245/5)**

Nihayet **245.** maddenin bu maddeye **5560** sayılı Kanun'un 11. maddesiyle eklenmiş bulunan **beşinci** fıkrası hükmü uyarınca birinci fıkra kapsamına giren fiillerle ilgili olarak TCK'nın malvarlığına karşı suçlara ilişkin *etkin pişmanlık* hükümleri (m. **168**) uygulanacaktır.

**6.) Alman ceza hukukunda banka ve kredi karlarının kötüye kullanılması ve bunlarda sahtecilik suçları**

Alm.CK, “dolandırıcılık ve güveni kötüye kullanma” bölümünde ve **güveni kötüye kullanma** (m. 266 Untreue) kapsamında düzenlenen **Mißbrauch von Scheck- und Kreditkarten** başlıklı **266b** maddesi ve “para ve kıymetli damgalarda sahtecilik” bölümünde düzenlenen **Fälschung von Zahlungskarten, Schecks und Wechseln** başlıklı **152a** maddesi ve **Fälschung von**

**Zahlungskarten mit Garantiefunktion und Vordrucken für Eurochecks** başlıklı **152b** maddesi hükümleriyle TCK **245.** maddedekilere benzer düzenlemeler içermektedir.

**266b** maddesi<sup>83</sup>, Kanun'a 15.05.1986 tarihli 2. Ekonomik Suçlulukla Mücadele Kanunu (Zweites Gesetz zur Bekämpfung der Wirtschaftskriminalität-2. WiKG)'nun 1. maddesinin 11. bendiyle ile eklenmiştir.

### **Çek ve kredi kartlarının kötüye kullanılması**

**Madde 266b-** (1) Kendisine bir çek veya kredi kartının bırakılmasıyla ele geçirdiği, kart düzenleyicisini bir meblağı ödemeye zorlama imkanını, kötüye kullanan ve düzenleyiciyi bu surette zarara uğratan kişi üç yıla hapis veya (adli) para cezası ile cezalandırılır.

(2) 248a maddesi<sup>84</sup>, bu madde bakımından da (gereğince) uygulanır.

**152a** maddesi<sup>85</sup>, Kanun'a ilk olarak yine **1986** yılında WiKG'nin 1. maddesinin 5. bendiyle ile eklenmiş ve ilki **1992**, ikincisi ise **1998** yılında olmak üzere esaslı olarak değiştirilmiş ve nihayet, iç hukukun Avrupa Birliği'nin dolandırıcılık ve nakit dışı ödeme araçlarında sahtecilik konusundaki 28.05.2001 tarihli kararlarına uyumlaştırılması amacıyla<sup>86</sup> 22.12.2003 ta-

<sup>83</sup> § 266b. *Mißbrauch von Scheck- und Kreditkarten.* (1) Wer die ihm durch die Überlassung einer Scheckkarte oder einer Kreditkarte eingeräumte Möglichkeit, den Aussteller zu einer Zahlung zu veranlassen, mißbraucht und diesen dadurch schädigt, wird mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft.

(2) § 248a gilt entsprechend.

<sup>84</sup> Alm. CK'nin **248a** maddesi *hırsızlık ve zimmet suçlarında malın değerinin azlığı durumunda takibatın şikayet üzerine yapılacağı* hususunu düzenlemektedir.

<sup>85</sup> § 152a. *Fälschung von Zahlungskarten, Schecks und Wechseln.* (1) Wer zur Täuschung im Rechtsverkehr oder, um eine solche Täuschung zu ermöglichen,  
1. inländische oder ausländische Zahlungskarten, Schecks oder Wechsel nachmacht oder verfälscht oder  
2. solche fälschen Karten, Schecks oder Wechsel sich oder einem anderen verschafft, feilhält, einem anderen überlässt oder gebraucht,  
wird mit Freiheitsstrafe bis zu fünf Jahren oder mit Geldstrafe bestraft.

(2) Der Versuch ist strafbar.

(3) Handelt der Täter gewerbsmäßig oder als Mitglied einer Bande, die sich zur fortgesetzten Begehung von Straftaten nach Absatz 1 verbunden hat, so ist die Strafe Freiheitsstrafe von sechs Monaten bis zu zehn Jahren.

(4) Zahlungskarten im Sinne des Absatzes 1 sind Karten,

1. die von einem Kreditinstitut oder Finanzdienstleistungsinstitut herausgegeben wurden und 2. durch Ausgestaltung oder Codierung besonders gegen Nachahmung gesichert sind.

(5) § 149, soweit er sich auf die Fälschung von Wertzeichen bezieht, und § 150 Abs. 2 gelten entsprechend.

<sup>86</sup> Bu uyum kanununun giderilmesi gereken bazı noksanlıklarının bulunduğu hususunda bkz.



rihinde yapılan 35. Ceza Hukuku Değişiklik Kanunu (Das Fünfunddreißigste Strafrechtsänderungsgesetz-35. StrÄndG)<sup>87</sup> ile bütünüyle yeniden yazılmıştır.

**152b** maddesi<sup>88</sup> de, Kanun'a 2003 yılında anılan reformla eklenmiştir.

### **Ödeme kartlarında, çeklerde ve senetlerde sahtecilik**

**Madde 152a-** (1) Hukuki ilişkilerde aldatmak veya böyle bir yanıltmayı mümkün kılmak için,

1. yerli veya yabancı menşeli ödeme kartlarını, çekleri ya da senetleri sahte olarak üreten veya değiştiren ya da

2. bu türden sahte kartları, çekleri veya senetleri kendisi ya da başkası için temin eden, satan, bir başkasına devreden veya kullanan kişi, beş yıla kadar hapis veya (adli) para cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suça teşebbüs cezalandırılır.

(3) Fail, suçu meslek edinerek veya birinci fıkradaki suçu sürekli şekilde işlemek amacıyla kurulmuş bulunan bir örgüte üye olarak hareket ederse ceza altı aydan on yıla kadar hapis cezasıdır.

(4) 1. Bir kredi kurumundan veya mali alanda hizmet veren bir kurumdan verilen kartlar ve 2. donanımı veya kodlanması suretiyle sahteciliğe karşı özel olarak korunan kartlar birinci fıkra anlamında ödeme kartıdır.

---

**Heger**, Martin, *Fünf Jahre §§ 152a Ab. 2, 263a Abs. 3 StGB: Ein Plädoyer für die Korrektur handwerklicher Mängel bei der innerstaatlichen Umsetzung von EU-Vorgaben*, Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik (ZIS), 10/2008, S. 496.

<sup>87</sup> Yayımlandığı yer: BGBl. I, S. 2838.

<sup>88</sup> **§ 152b. Fälschung von Zahlungskarten mit Garantiefunktion und Vordrucken für Eurochecks.** (1) Wer eine der in § 152a Abs. 1 bezeichneten Handlungen in Bezug auf Zahlungskarten mit Garantiefunktion oder Eurocheckvordrucke begeht, wird mit Freiheitsstrafe von einem Jahr bis zu zehn Jahren bestraft.

(2) Handelt der Täter gewerbsmäßig oder als Mitglied einer Bande, die sich zur fortgesetzten Begehung von Straftaten nach Absatz 1 verbunden hat, so ist die Strafe Freiheitsstrafe nicht unter zwei Jahren.

(3) In minder schweren Fällen des Absatzes 1 ist auf Freiheitsstrafe von drei Monaten bis zu fünf Jahren, in minder schweren Fällen des Absatzes 2 auf Freiheitsstrafe von einem Jahr bis zu zehn Jahren zu erkennen.

(4) Zahlungskarten mit Garantiefunktion im Sinne des Absatzes 1 sind Kreditkarten, Eurocheckkarten und sonstige Karten,

1. die es ermöglichen, den Aussteller im Zahlungsverkehr zu einer garantierten Zahlung zu veranlassen, und

2. durch Ausgestaltung oder Codierung besonders gegen Nachahmung gesichert sind.

(5) § 149, soweit er sich auf die Fälschung von Geld bezieht, und § 150 Abs. 2 gelten entsprechend.

(5) Kıymetli damgalarda sahtecilikle ilgili olmak kaydıyla 149. madde<sup>89</sup> ile 150. maddenin ikinci fıkrası<sup>90</sup>, bu madde bakımından da (gereğince) uygulanır.

### **Garantili ödeme kartlarında ve Euro-çek formlarında sahtecilik**

**Madde 152b-** (1) 152a maddesinin birinci fıkrasında belirtilen fiillerden birini garantili ödeme kartları veya Euro-çek formları hakkında işleyen kişi bir yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fail, suçu meslek edinerek veya birinci fıkradaki suçu sürekli şekilde işlemek amacıyla kurulmuş bulunan bir örgüte üye olarak hareket ederse hapis cezası iki yıldan az olamaz.

(3) Birinci fıkranın nitelikli hallerinde üç aydan beş yıla kadar, ikinci fıkranın nitelikli hallerinde ise bir yıldan on yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.

(4) 1. düzenleyicisinin iş yaşamında bir ödemeyi garantili olarak yapmasını zorunlu kılan ve 2. donanımı veya kodlanması suretiyle sahteciliğe karşı özel olarak korunan kredi kartları, Euro-çek kartları ya da diğer kartlar birinci fıkra anlamında garantili ödeme kartıdır.

(5) Parada sahtecilikle ilgili olmak kaydıyla 149. madde ile 150. maddenin ikinci fıkrası, bu madde bakımından da (gereğince) uygulanır.

Alm.CK'nın, TCK m. 245'tekilere yakın düzenlemeleri olarak **152a**, **152b** ve **266b** maddeleri ile benimsenen konseptin bize nazaran farklılık arz eden şekli özelliği, bunun bizde olduğu gibi bilişim alanında suçlar başlığı altında ve tek bir hüküm içerisinde ele alınmak yerine, Kanun'un farklı bölümlerinde ve ayrı hükümler içerisinde düzenlenmiş olmasıdır.

### **III. Sonuç**

Bilişim alanında suçlar, ülkemiz bakımından ilk olarak, Fransız hukukunun bu konudaki düzenlemelerinden de etkilenerek 1991 yılında o zamanki 765 sayılı TCK'ya yapılan eklemelerle yaptırım altına alınmıştır.

2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı yeni TCK ile bilişim alanında suçlar, bizde ve batı hukukunda yaşanan gelişmeler doğrultusunda bütünüyle yeniden düzenlenmiştir.

<sup>89</sup> Alm. CK'nın 149. maddesi *para ve kıymetli damgalarda sahtecilik suçunu işlemek amacıyla yapılan hazırlıkları* yaptırım altına almaktadır.

<sup>90</sup> Alm. CK'nın 150. maddesinin **ikinci** fıkrası hükmü *para ve kıymetli damgalarda sahtecilik suçunun işlenmesi halinde sahte para ile damgaların ve bunların yapımında kullanılan malzemenin toplatılmasına* ilişkindir.

## *Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda)*

İkisi 243. maddede, üçü 244. maddede ve nihayet üçü de 245. maddede olmak üzere bilişim alanında suçlar başlığı altında üç hüküm içerisinde aslında toplamda sekiz ayrı suç yaptırırma bağlanmıştır.

Alm.CK'da, bilişim alanında suçlar bizde olduğu gibi ayrı bir başlıkla müstakil bir bölümde düzenlenmemiş, Kanun'un değişik yerlerinde ve farklı hükümler içerisinde ele alınmıştır. İlk defa 1986 yılında kanuna dahil edilmiş olan bu düzenlemeler de 1998, 2003 ve nihayet son olarak da 2007 yılında reforme edilmiştir.

Türk ve Alman ceza hukukundaki bu düzenlemelerin, gerek kapsam gerekse düzenleniş şekillerine yöneltilen bazı haklı eleştirilere rağmen, AB taleplerini, özellikle de Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi'nden kaynaklanan yükümlülükleri gereğince karşıladıklarından şimdilik yeterli oldukları söylenebilir. Şimdilik, çünkü, ancak ihtiyaç üzerine yapılan hukuksal düzenlemelerin toplumsal yaşamın her alanında olduğu gibi, bilişim alanında da gelişmeleri zorunlu olarak arkadan takip ettiği ve üstelik bu alandaki değişimin baş döndürücü bir şekilde ve süratle cereyan ettiği düşünülecek olursa bilişim alanında suçlara ilişkin kanuni düzenlemelerin de zamanla değişebileceğini söylemek kuşkusuz kehanet olmaz.

### **KAYNAKÇA**

**Abdallah**, Tarek/**Gercke**, Björn/**Reinert**, Peter, *Zur Strafbarkeit von Kopierschutzmaßnahmen auf Audio-CDs gemäß § 303a StGB*, Online-Zeitschrift für Höchststrichterliche Rechtsprechung im Strafrecht (HRRS), Juli 2003.

**Akbulut**, Berrin Bozdoğan, *Bilişim Suçları*, SÜHFD, Milenyum Armağanı, Cilt: 8, Sayı: 1-2, (Konya, 2000).

**Artuk**, Mehmet Emin/**Gökçen**, Ahmet/**Yenidünya**, Ahmet Caner, *Ceza Hukuku, Özel Hükümler*, Gözden Geçirilmiş, Yenilenmiş 10. Baskı, Ankara, 2010.

**Aydın**, Emin D., *Bilişim Suçları ve Hukukuna Giriş*, Ankara, 1992.

- Buermeyer**, Ulf, *Der strafrechtliche Schutz drahtloser Computernetzwerke (WLANs)*, HRRS, August 2004, S. 285.
- Değirmenci**, Olgun, *Ceza Hukuku Açısından Kredi ve Banka Kartları*, Legal Hukuk Dergisi, S.: 3, Mart, 2003.
- Doğan**, Koray, *Bilişim Suçları ve Yeni Türk Ceza Kanunu*, Hukuk ve Adalet, Eleştirel Hukuk Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 6-7, (Ekim, 2005).
- Dülger**, Volkan Murat, *Bilişim Suçları*, Ankara, 2004.
- Erdağ**, Ali İhsan, *Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar İle Bilişim Alanında Suçlar*, Yeni TCK Eğitim Semineri Sunum Metni (2004), Yeni Türk Ceza Adaleti Sistemini Tanıtım Sitesi, www.ceza-bb.adalet.gov.tr.
- Erem**, Faruk, *Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler*, Cilt: 3, Ankara, 1993, (Erem-I).
- Erem**, Faruk, *Bilgisayar Suçları ve Türk Ceza Kanunu*, İBD, Cilt: 69, Sayı: 10-11-12, (İstanbul, 1993), (Erem-II).
- Ersoy**, Yüksel, *Genel Hukuki Koruma Çerçevesinde Bilişim Suçları*, AÜSBFD, Cilt: 49, Sayı: 3-4, (Ankara, 1994).
- Fischer**, Thomas, *Strafgesetzbuch und Nebengesetze*, 57., neu bearbeitete Auflage, München, 2010.
- Gravenreuth**, Günther, *Computerviren, Hacker, Datenspione, Crasher und Cracker*, Neue Zeitschrift für Strafrecht (NStZ), 1989, S. 201.
- Ifrah**, Georges, *Bilgisayar Ne Sayar: Rakamların Evrensel Tarihi IX*, Ankara, 2002, (Çeviren: **Dinçer**, Kurtuluş).
- Hassemer**, Ines M., *Der so genannte Hackerparagraph § 202c StGB-Strafrechtliche IT-Risiken in Unternehmen*, JurPC Web-Dok. 51/2010, Abs. 1-47.
- Heger**, Martin, *Fünf Jahre §§ 152a Ab. 2, 263a Abs. 3 StGB: Ein Plädoyer für die Korrektur handwerklicher Mängel bei der innerstaatlichen Umsetzung von EU-Vorgaben*, Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik (ZIS), 10/2008, S. 496.
- Karagülmez**, Ali, *Bilişim Suçları ve Soruşturma-Kovuşturma Evreleri*, Ankara, 2005.
- Ketizmen**, Muammer, *Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları*, Ankara, 2008.

***Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda)***

- Meran**, Necati, *Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Sahtecilik, Malvarlığı, Bilişim Suçları*, En Yeni Yargıtay İçtihatlarıyla Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, 2008.
- Önder**, Ayhan, *Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar*, İstanbul, 1994.
- Özgenç**, İzzet, *Gerekçeli Türk Ceza Kanunu*, Ankara, 2004, (Özgenç-I).
- Özgenç**, İzzet, *Türk Ceza Hukuku, Genel Hükümler*, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 5. Bası, Ankara, 2010, (Özgenç-II).
- Pallı**, Hayati, *Türk Hukukunda Ve Mukayeseli Hukukta Bilişim Suçları*, (Erciyes Üniversitesi SBE yayınlanmamış yüksek lisans tezi), 2008.
- Pazarcı**, Melih, *Bilirkişi Raporu, Şifreli Yayınların Hukuki Konumlarını Aydınlatan İki Önemli Görüş*, İBD, Cilt: 71, Sayı: 1, (İstanbul, 1997).
- Soyaslan**, Doğan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Gözden Geçirilmiş 8. Baskı, Ankara, 2010.
- Tezcan**, Durmuş/**Erdem**, Mustafa Ruhan/**Önok**, Murat, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, Genişletilmiş 7. Baskı, Ankara, 2010.
- Topaloğlu**, Mustafa, *Bilgisayar Programları Üzerindeki Haklar ve Bu Hakların Korunması*, İstanbul, 1997.
- Tyszkiewicz**, Goya Gräfin, *Skimming als Ausspähen von Daten gemäß § 202a StGB?*, HRRS, April 2010, S. 207.
- Yaşar**, Osman/**Gökcan**, Hasan Tahsin/**Artuç**, Mustafa, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, Cilt V (madde 205-256), Ankara, 2010.
- Yazıcıoğlu**, R. Yılmaz, *Bilgisayar Suçları, Kriminolojik, Sosyolojik ve Hukuki Boyutları İle*, İstanbul, 1997, (Yazıcıoğlu-I).
- Yazıcıoğlu**, Yılmaz, *Bilişim Suçları*, HPD, Sayı:2, (Sonbahar, 2004), (Yazıcıoğlu-II).
- Yenidünya**, A. Caner/**Değirmenci**, Olgun, *Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Bilişim Suçları*, İstanbul, 2003.
- Yılmaz**, Eyyüp, *Türkiye'de Kredi Kartı Uygulaması ve Ekonomik Etkileri*, İstanbul, 2000.
- Yücel**, Mustafa, *Bilişim Suçları*, Ankara Barosu Dergisi, Y.: 49, S.: 4, (1992).